

УДК 340.1

РОЗВИТОК ЮРИДИЧНОЇ ДУМКИ ПРО ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ПРАВОВИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ РЕАЛІЗАЦІЇ СУДОВОЇ ВЛАДИ

**О.Г. МЕЛЬНИК, асистент¹,
Білоцерківський національний аграрний університет**

Стаття присвячена дослідженню аспектів розвитку юридичної думки про поняття та сутність правових відносин у сфері реалізації судової влади. Дається характеристика окремих праць вчених із розглядуваної проблематики. Аналізуються наукові бачення сутності правових відносин взагалі та їх специфіки у сфері реалізації судової влади. Досліджується поняття правових відносин, на основі чого пропонується власне визначення поняття «правові відносини у сфері реалізації судової влади».

Правові відносини, судова влада, правові відносини у сфері реалізації судової влади, поняття правових відносин.

Правові відносини, що виникають у сфері здійснення судової влади в Україні займають одне із центральних місць у системі правових відносин взагалі. Це пояснюється тим, що за приписами ч. 1 ст. 6 Конституції України державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. На підставі частини другої згаданої статті Основного Закону України робимо висновок, що відносини у розглядуваній нами сфері реалізації судової влади регулюються Конституцією та законами України.

Таким чином, перед нами постає завдання дослідити на теоретичному рівні основні аспекти правових відносин, що виникають у сфері здійснення судової влади. Вважаємо, що таке дослідження основною своєю мірою має опиратися на наукові здобутки у сфері вивчення правових відносин, напрацьовані у загальній теорії права. Водночас, окремі аспекти розглядуваних правових відносин, при їх дослідженні, вдало пропонуються й галузевими правовими науками, зокрема конституційною.

Отже, проблематика правовідносин традиційно була предметом дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців, які є фахівцями в сфері загальної теорії права та ті з них, які спеціалізуються в окремих галузях правової системи. Суттєвий внесок щодо аналізу питання про юридичну природу правовідносин зробили в своїх працях вчені-правники, які були і є представниками загальної теорії права.

¹ Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор В.В. Ладиченко

Наразі ж вважаємо за доцільне коротко здійснити аналіз юридичної літератури, що стала підґрунтям для дослідження правових відносин у сфері реалізації судової влади, чим певною мірою ми з'ясуємо як розвивалась юридична думка про такого виду правові відносини.

Доречно було б згадати праці вчених, які досліджували проблеми правовідносин та їх окремих елементів в світлі загальної теорії права. Однією з перших можна назвати монографію М.Г. Александрова «Законность и правоотношения в социалистическом обществе» [1], яка вийшла у світ 1955 р. Слід підкреслити новаторський підхід автора, який дослідив правові відносини через призму їх посередництва у реалізації правових норм. Також вчений вдало поєднує дослідження правових відносин із дослідженням такої важливої категорії права як «правопорядок».

Значним є внесок у розвиток вчення про правовідносини В.Б. Ісакова, який в своїй праці «Юридические факты в советском праве» детально виклав своє бачення проблем юридичних фактів та їх видів, як підстав виникнення, зміни та припинення правових відносин. Дане наукове дослідження є важливим надбанням загальної теорії права у вченні про правові відносини [6]. Безумовно, що ця праця є важливим науковим здобутком, підґрунтям у дослідженні юридичних фактів, що є підставами виникнення, зміни та припинення правовідносин, у нашому випадку тих, що виникають у сфері реалізації судової влади.

Ґрунтовною є праця О.В. Міцкевича «Субъекты советского права», в якій він досить детально проаналізував поняття та основні проблемні аспекти суб'єктів права, досконало дослідив їх види [11]. А, як відомо, суб'єкти права є потенційними учасниками будь-яких правових відносин за умови настання відповідного юридичного факту.

Вигідною своєю рідністю відрізняється від інших праць монографія А.П. Дудіна «Диалектика правоотношения» [5], в якій вчений дослідив категорію правовідношення як спосіб пізнання права від абстрактного до конкретного. Також науковець побудував своє дослідження правовідносин через їх розуміння як системи, що сама розвивається та регулюється. Цікавим є дослідження автора правовідношення як субординаційної системи категорій.

Оригінальним підходом до дослідження правовідносин характеризується монографія В.М. Протасова «Правоотношение как система» [16]. У ній автор з'ясував суспільну природу та побудову правовідношення як системи, функціонування правовідношення, дослідив проблемні аспекти зовнішніх зв'язків правовідношення. Категорію «об'єкт» вчений розглядав в системній характеристиці правовідношення, а також дослідив проблеми існування безоб'єктних правовідносин (з цією позицією автора ми не погоджуємось, оскільки правові відносини завжди направлені на певний об'єкт, задля досягнення якого вони й виникають).

Важливими є напрацювання вчених, які здійснювали дослідження державно-правових відносин, тобто тих відносин, котрі виникають у сфері

здійснення державної влади, функціонування державного механізму. Безумовно, що такі напрацювання є важливими й у пізнанні правових відносин у сфері реалізації судової влади.

Зокрема, важливою у цьому аспекті за своїм змістом та значенням є монографія 1965 р. В.С. Основіна «Советские государственноправовые отношения» [14], яка не втратила свого значення, адже положення викладені в ній актуальні і на сьогоднішній день. У своїй праці В.С. Основін детально проаналізував як державно-правові відносини взагалі, так і окремі їх структурні елементи зокрема, а також досконало описав тенденції подальшого розвитку та змін такого явища як державно-правові відносини у зв'язку із появою у житті відповідних юридичних фактів.

Ґрунтовними є праці російського конституціоналіста В.О. Лучіна [8; 9], в яких він вдало дослідив особливості конституційно-правових відносин і детально проаналізував порядок реалізації даних норм права і, як наслідок, виникнення конституційно-правових відносин, з'ясував види суб'єктів цих правовідносин, їх об'єктів, дослідив підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин. Тобто здійснив комплексне дослідження даного виду правовідносин. Дані дослідження, здійснені вченим-конституціоналістом є актуальними й для з'ясування основних аспектів правових відносин у сфері реалізації судової влади.

Проте, не дивлячись на значні напрацювання щодо дослідження проблем правовідносин, все ж залишається багато суперечностей при дослідженні такого правового явища як правові відносини. Полеміка виникає як щодо правовідносин взагалі, так і їх окремих структурних елементів (суб'єктів, об'єктів, змісту), зокрема, з приводу їх правового змісту та наявності тих чи інших елементів у складі правовідносин (це більшою мірою стосується власне об'єктів правових відносин). Вказані проблеми та дискусії виникають також і під час дослідження правових відносин у сфері реалізації судової влади. Як слушно пише згаданий нами вчений В.О. Лучін «Головне зараз – з'ясувати і повністю використати всі можливості їх як важливого засобу реалізації юридичних норм, у тому числі конституційних, зміцнити режим законності та правопорядку. Реальне буття конституційних норм – це не лише те, що закріплено в Основному законі, але й те, що безпосередньо включене у суспільну практику» [8, с. 99]. Безумовно, що з такими словами вченого слід погодитись, адже, якщо правові норми, наприклад, у сфері здійснення судової влади не будуть реалізовуватись у відповідних правових відносинах, то такі норми будуть залишатись «мертвими» – відпадає безпосередня потреба у існуванні таких норм права.

Відомою є істина, що дослідження будь-якого явища, навіть і правового, неможливе без з'ясування змісту його поняття, до якого входять найсуттєвіші ознаки, характеристики, на основі яких розкривається основне призначення цього явища. Не є винятком тут і поняття правових відносин у сфері реалізації судової влади. Звичайно, юридична наука, як галузева, так і загальнотеоретична, вже неодноразово

зверталась до даної проблематики, все ж багато питань залишаються бути актуальними. Та й, власне, самі поняття не залишаються у статичному стані, вони перебувають у постійному розвитку, збагачуються новими ознаками, характеристиками, що відповідають реаліям сьогодення. З цього приводу, вірною є позиція вченого А.М. Васильєва, який писав, що правова абстракція «правовідносини» – одна із найбільш глибоких та складних абстракцій, що характеризує правову форму суспільного життя в цілому» [3, с. 175]. Важливо відмітити, що така думка є загальною та стосується усіх без винятку правових відносин, що існують в усіх сферах суспільного життя, в тому числі й у сфері здійснення судової влади. Для прикладу можемо відзначити, що нині чинний Закон України «Про судоустрій і статус суддів» [15] від 7 липня 2010 р. запровадив чимало нового у правовому регулюванні правових відносин у відповідній сфері.

Отже, розглянемо значення та поняття правових відносин у сфері реалізації судової влади через призму правовідносин, що досліджені та досліджуються загальною теорією права та найбільш близькою до цієї сфери наукою конституційного права. Це допоможе нам з'ясувати основні теоретичні характеристики даного виду правових відносин, а також дослідити характерні їх ознаки та на цій основі сформулювати власне визначення поняття правових відносин у сфері реалізації судової влади.

Так, свого часу відомий вчений С.Ф. Кечек'ян, про працю котрого ми згадували, писав: «зосередитися в межах норми права і не бачити права у суспільних відносинах – це означає ніколи не дійти до засобів здійснення норми права, до перевірки наявності законності» [7, с. 38]. Це те, про що ми наголошували вище, що сутність норм права поза межами правових відносин втрачає свою сутність, адже саме для регулювання суспільних відносин такі норми й приймаються.

С.С. Алексєєв зазначав: «Норми права реально проявляють свої регулятивні властивості лише тоді, коли починають жити у правовідносинах. Значення правовідносин, як головних засобів, що забезпечують функціонування норм права, є всезагальним» [2, с. 93–95]. Доцільність такої позиції кореспондується з тим, що в юридичній науці переважна більшість вчень про правові відносини зводиться саме до такого розуміння їх суспільного значення.

Російський дослідник В.О. Лучін, досліджуючи власне саме значення галузевих правових відносин – конституційно-правових відносин, зазначає: «Конституційно-правові відносини фіксують коло осіб, на яких поширюється дія відповідних конституційних норм, закріплюють поведінку учасників даних правовідносин, створюють передумови для використання спеціальних юридичних засобів забезпечення суб'єктивних прав та обов'язків» [8, с. 100]. Така позиція автора нам уявляється хибною, оскільки коло можливих суб'єктів тих чи інших правових відносин закріплюється саме у нормах права. У свою чергу вказівка, що відповідні правові відносини створюють передумови для використання спеціальних

юридичних засобів забезпечення суб'єктивних прав та обов'язків є правильною, оскільки виступаючи безпосередніми учасниками правових відносин відповідні суб'єкти можуть на власний розсуд, але в межах визначених у правових нормах, використовувати такі правові засоби. Принагідно відзначимо, що саме у нормах права закріплюються відповідні права та обов'язки, які по мірі необхідності або ж за наявності потреби суб'єкт правових відносин може або ж має реалізовувати.

Між іншим вчений В.О. Лучін зазначає, що «саме у правовідносинах проявляється соціально реалізоване буття Конституції, вони ніби утворюють її діяльно-практичну сторону. Конституційно-правові відносини забезпечують зв'язок Основного Закону із найважливішими соціальними процесами, у них відбувається своєрідне опосередкування конституційної практики. Конституційно-правові відносини слугують тим критерієм, що дозволяє встановити, в якій мірі знайшли своє відображення у конституційних нормах вимоги об'єктивних закономірностей, чи відповідають ці норми меті та задачам розвитку даних відносин, яка їх соціальна ефективність» [8, с. 100–101]. Така думка, як вважаємо, є доцільною, але слід додати, що конституційно-правові відносини регулюються не лише нормами Основного Закону, але й нормами інших законодавчих актів – джерел конституційного права. У даному випадку слід вести мову, зокрема й про Закон України «Про судоустрій і статус суддів», який є базовим законом у сфері регулювання здійснення судової влади.

Вивчаючи правові відносини у сфері реалізації судової влади, слід враховувати позицію вченого Б.М. Топорніна, який наголошує, що їх характер правових відносин визначається, крім специфіки відповідних правових норм, зокрема конституційних [20, с. 141], також і суспільними відносинами, що лежать в основі цих правовідносин. Безумовно, що такий зв'язок суспільних відносин та відповідних правових відносин існує, адже суспільні відносини через їх правове регулювання відповідними нормами права стають правовими. Це може відбуватися через суспільну потребу врегулювати ті чи інші суспільні відносини, що вже існували у суспільстві, нормами права, або ж такі суспільні відносини одразу набувають правової форми при прийнятті відповідних правових норм.

Юридична наука містить й інші позиції стосовно цього. Так, вчений Ю.К. Толстой в своїй праці «Еще раз о правоотношении» розглядав правовідношення як опосередкований елемент між нормою права та суспільним відношенням, що регулюється цією нормою [19, с. 32–36]. Б.Л. Назаров займав подібну позицію, на його переконання, правовідносини не поєднуються із фактичними суспільними відносинами, формою яких вони виступають і які, набуваючи правової форми, зберігають свою якісну визначеність і самі по собі правовими не стають. «Такого злиття, – писав він, – не відбувається навіть в процесі реалізації правовідношення, коли права та обов'язки його учасників втілюються у поведінці» [12, с. 41]. Така наукова позиція проявляється у тому, що

суспільні відносини та правовідносини розглядаються відокремлено. Проте це не вірно, оскільки правові відносини це ті самі суспільні відносини, проте через свою урегульованість нормами права набули правової форми. Безумовно, що правові відносини, в основі яких лежать суспільні відносини, можуть дещо відрізнитися від останніх, так би мовити від початкової своєї форми, але жодним чином їх не можна розглядати відокремлено – після набуття правової форми суспільні відносини набувають нової якості.

На думку вченого О.О. Миронова, правовідношення у реальному житті не виступає як самостійна юридична форма і окреме від нього суспільне відношення [10, с. 48]. На наш погляд, така позиція цілком підсумовує наведені вище наші роздуми.

Як наголошувалося раніше ми відстоюємо позицію, що правові відносини, зокрема й у сфері реалізації судової влади, це врегульовані нормами права суспільні відносини. Тобто йдеться про врегулювання тих суспільних відносин, які існували у такій формі, і лише суспільна потреба зумовила їх врегулювання нормами права. Водночас є ситуації, коли до прийняття відповідних правових норм суспільні відносини не існували, а одразу набули правової форми. Йдеться, наприклад, про правові відносини, що виникають: між Президентом України, Міністром юстиції України та головою відповідного вищого спеціалізованого суду стосовно утворення і ліквідації судів загальної юрисдикції (ч. 1 ст. 19 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»); між Державною судовою адміністрацією України, Міністром юстиції України та головою відповідного вищого спеціалізованого суду стосовно визначення кількості суддів у суді (ч. 4 ст. 19 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»); між відповідною радою суддів та Вищою радою юстиції стосовно призначення на посади голови місцевого суду, його заступника, голови апеляційного суду, його заступників, голови вищого спеціалізованого суду, його заступників строком на п'ять років та звільнення з посад (ч. 2 ст. 20 Закону України «Про судоустрій і статус суддів») тощо.

На думку С.Ю. Обрусної, відносини, які виникають у сфері організації діяльності та функціонування судової системи України, мають суто адміністративно-правові ознаки [13, с. 19]. Як вважаємо, це не зовсім так, оскільки судова система України чітко визначається нормами Конституції України, а тому конституційно-правові ознаки тут також присутні.

Нині можна спостерігати, що позиції науковців щодо визначення поняття правових відносин як і раніше у більшості випадків не співпадають. А комплексного визначення спеціального поняття «правові відносини у сфері реалізації судової влади» взагалі бракує. Можна констатувати, що такі розбіжності серед вчених полягають у різному баченні як самої природи цього правового явища, так і основних його ознак.

Слід відмітити, що переважно уживаним залишається визначення правових відносин як різновиду суспільних відносин, врегульованих нормою права. Вдало з цієї позиції писав відомий теоретик С.Ф. Кечек'ян: «правовідносини – це результат дії норм права... це той результат, заради якого встановлені норми права, той результат, без якого норми права не мають жодного сенсу» [7, с. 31]. Дана позиція безумовно підтримується, оскільки саме норми права є основним регулятором суспільних відносин.

Інший відомий вчений О.О. Миронов стосовно поняття правових відносин переконував, що існує дві точки зору вчених щодо визначення даного питання. Одні з них стверджують, що правові відносини є результатом правового впливу на суспільні відносини. Інші ж вважають, що правові відносини є засобом регулювання суспільних відносин [10, с. 49]. На нашу думку, слід погодитись із позицією першої групи вчених. Саме вона чітко вписується у наведене нами вище бачення ролі права у регулюванні суспільних відносин. Як вважаємо, недосконалість другого бачення полягає у тому, що вчені розмежовували дві категорії – суспільні відносини та правові відносини, а це не вірно, адже правові відносини є тими ж самими суспільними відносинами, але вже регулюються нормами права через свою суспільну важливість.

Окремі вчені під правовідношенням розуміють специфічний зв'язок між правом та юридичним обов'язком у розумінні їх співвідношення, що веде до бачення правовідношення як абстрактного співвідношення суб'єктивного права та юридичного обов'язку, або ж місця суб'єкта права в правовій структурі, або ж реальної взаємодії суб'єктів права в інтересах користування правами та досягнення бажаного результату, що не суперечить правовій нормі [4, с. 13–21]. Як вбачається, специфіка такого визначення полягає у тому, що правове відношення розглядається як засіб реалізації суб'єктами своїх прав та виконання ними обов'язків. Безумовно, що такий підхід є вірним, хоча й не повним, оскільки увага акцентується саме на ролі суб'єкта у правовому відношенні. Проте, як відомо, до структури правових відносин входять й інші елементи і залишати їх, визначаючи поняття правових відносин, поза увагою є не коректним.

Видатний російський дослідник М.І. Матузов визначає поняття правовідносин як врегульованих правом і таких, що охороняються державою, суспільних відносин, учасники яких виступають в якості носіїв взаємно кореспондуючих юридичних прав та обов'язків [18, с. 479]. Дане визначення вченого є вірним, хоча й слід відмітити, що поза увагою залишилися об'єкти правових відносин, як важливий їх елемент.

Безумовно, усі наведені теоретичні наукові бачення щодо розуміння правовідносин, не дивлячись на їх окремі недоліки, на яких ми зупинялись, роблять позитивний внесок у розвиток даного питання.

Наразі ж вважаємо за доцільне зупинитись на баченнях правових відносин, висловлених вченими-конституціоналістами, оскільки наука

конституційного права займається дослідженням загальних засад здійснення судової влади.

Аналізуючи конституційно-правову літературу щодо підходів до визначення поняття конституційно-правових відносин, можна дійти висновку, що спостерігається однаковість такого розуміння. Зокрема, на багатьох думку вчених-конституціоналістів, конституційно-правові відносини – це врегульовані нормами конституційного права суспільні відносини. Безумовно, що з таким визначенням важко сперечатися. Проте воно не визначає характерних ознак, елементів правових відносин.

На наше переконання, інші вчені пропонують ширші за змістом визначення поняття конституційно-правових відносин.

С.С. Кравчук це поняття визначив як врегульовані конституційно-правовими нормами суспільні відносини, які складають основи повновладдя народу і виникають в процесі здійснення народом державної влади [17, с. 30]. Недоліком даного визначення є те, що вчений робить акцент лише на одному суб'єкті – народові. Поза увагою ж залишаються інші суб'єкти, зокрема й ті, що причетні до реалізації судової влади. Також не зосереджується увага на об'єктах та змістові правових відносин.

На нашу думку, узагальнене визначення державно-правових відносин запропонував в свій час В.С. Основін. Його бачення природи даних правових відносин зводилось до такого узагальнення різних думок: 1) поняття державно-правових відносин відображає взаємовідносини між суб'єктами прав та обов'язків, встановлених нормами конституційного права; 2) державно-правові відносини – це реальні, фактичні відносини, зміст яких визначений нормами конституційного права. Вони можуть виникнути: по-перше, в результаті впливу норми конституційного права на суспільні відносини, що склались ще до того як була прийнята дана норма права; по-друге, у процесі реалізації прав та обов'язків, встановлених нормою права, яка передбачає нові відносини, яких ще немає в житті, але для яких створенні необхідні об'єктивні умови; 3) державно-правові відносини – це один із способів реалізації прав та обов'язків, що встановлені нормами конституційного права; 4) державно-правові відносини – це вольові відносини в тому розумінні, що в нормі права передбачається їх зміст та межі; 5) роль державно-правових відносин у суспільному житті полягає в тому, що вони є засобом втілення деяких норм права у взаємовідносинах людей, за допомогою якого ці норми вносять сталий порядок у суспільні відносини; 6) на відміну від інших суспільних відносин права та обов'язки в державно-правових відносинах забезпечуються державою, яка в необхідних випадках для їх охорони може використовувати не тільки заходи переконання, а й також примус [14, с. 9–12].

Розглянувши юридичну природу правовідносин взагалі та конституційно-правових відносин зокрема, слід запропонувати визначення поняття «правові відносини у сфері реалізації судової влади», у якому б поєдналися усі прояви цієї правової категорії, усі ознаки. Так, правові

відносини у сфері реалізації судової влади – це врегульовані нормами права суспільні відносини (відносини між фізичною особою і судами, відносини між юридичною особою та судами, відносини між органами судової влади та іншими органами державної влади тощо), зміст яких складають права та обов'язки суб'єктів, спрямовані на відповідний об'єкт; виникають, змінюються та припиняються дані правові відносини на підставі визначених нормами права юридичних фактів.

Список літератури:

1. Александров Н.Г. Законность и правоотношения в советском обществе / Александров Н.Г. – М. : Юридическая литература, 1955. – 176 с.
2. Алексеев С.С. Общая теория права : в 2 т. / С.С. Алексеев. – М. : Юридическая литература, 1981. – Т.2. – 1982. – 360 с.
3. Васильев А.М. Правовые категории. Методологические аспекты разработки системы категорий теории права / А.М. Васильев. – М. : Юридическая литература, 1976. – 264 с.
4. Гревцов Ю.И. Правовое отношение и осуществление права / Ю.И. Гревцов. – Л. : Изд-во Ленинградского ун-та, 1987. – 129 с.
5. Дудин А.П. Диалектика правоотношения / А.П. Дудин. – Саратов : Изд-во Саратовского ун-та, 1983. – 121 с.
6. Исаков В.Б. Юридические факты в советском праве / В.Б. Исаков. – М. : Юридическая литература, 1984. – 144 с.
7. Кечекьян С.Ф. Правоотношение в социалистическом обществе / С.Ф. Кечекьян. – М. : Госюриздат, 1958. – 188 с.
8. Лучин В.О. Конституционные нормы и правоотношения : [учебн. пособие для вузов] / В.О. Лучин. – М. : Закон и право, ЮНИТИ, 1997. – 159 с.
9. Лучин В.О. Особенности конституционно-правовых отношений / В.О. Лучин // Правоведение. – 1987. – № 1. – С. 11–19.
10. Миронов О.О. Конституционное регулирование в развитом социалистическом обществе / О.О. Миронов. – Саратов : Изд-во Саратовского университета, 1982. – 127 с.
11. Мицкевич А.В. Субъекты советского права / А.В. Мицкевич. – М. : Юридическая литература, 1962. – 213 с.
12. Назаров Б.Л. Социалистическое право в системе социальных связей / Б.Л. Назаров. – М. : Юридическая литература, 1976. – 312 с.
13. Обрусна С.Ю. Адміністративно-правові засади реформування судової системи України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора юрид. наук : спец. 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / С.Ю. Обрусна. – Х., 2011. – 33 с.
14. Основин В.С. Советские государственноправовые отношения / В.С. Основин. – М. : Юридическая литература, 1965. – 168 с.
15. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 7 липня 2010 р. № 2453-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 41–42, 43, 44–45. – Ст. 529.
16. Протасов В.Н. Правоотношение как система / В.Н. Протасов. – М. : Юридическая литература, 1991. – 142 с.
17. Советское государственное право / [Барабашев Г.В., Васильев Р.Ф., Воеводин Л.Д. и др.] ; под ред. проф. С.С. Кравчука. – [2-е изд. перераб. и доп.]

– М. : Юридическая литература, 1975. – 576 с. ; Погорілко В.Ф. Конституційне право України. Академічний курс : Підруч. : У 2 т. / Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. ; за заг. ред. В.Ф. Погорілка. – К. : ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2006. – Т.1. – 2006. – 544 с.

18. Теория государства и права : Курс лекций / [Байтин М.И., Григорьев Ф.А., Зайцев М.И. и др.] ; под ред. Н.И. Матузова, А.В. Малько. – М. : Юристъ, 1997. – 672 с.

19. Толстой Ю.К. Еще раз о правоотношении / Ю.К. Толстой // Правоведение. – 1969. – № 1. – С. 32 – 36.

20. Топорнин Б.Н. Теоретические основы советской конституции / Б.Н. Топорнин, И.М. Степанов, Ю.А. Тихомиров; отв. ред. Б.Н. Топорнин. – М. : Наука, 1981. – 207 с.

Статья посвящена исследованию аспектов развития юридической мысли о понятии и сущности правовых отношений в сфере реализации судебной власти. Дается характеристика отдельных трудов ученых по рассматриваемой проблематике. Анализируются научные взгляды сущности правовых отношений вообще и их специфики в сфере реализации судебной власти. Исследуется понятие правовых отношений, на основе чего предлагается собственное определение понятия „правовые отношения в сфере реализации судебной власти“.

Правовые отношения, судебная власть, правовые отношения в сфере реализации судебной власти, понятие правовых отношений.

In the article is researched the aspects of legal doctrine formation of the idea and the nature of legal relations of the judiciary power realization. The scientists' works are analyzed in this issue. The scientific views of the nature of legal relations are analyzed in general as well as the peculiarities of legal relations of the judiciary power realization are opened. On this basis the author's definition of «legal relations of the judiciary power realization» is given.

Legal relations, judiciary power, legal relations of the judiciary power realization, the idea of legal relations.